

Z P R A V O D A J

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/
www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

číslo 1/2014

Agentury práce

Státní úřad inspekce práce se věnuje problematice agentur práce systematicky již od roku 2007, kdy je kontrola agenturního zaměstnávání nedílnou součástí jeho ročního plánu kontrolní činnosti. Změnami v legislativě docházelo průběžně ke změnám v předmětu a rozsahu kontroly.

Zásadní změna nastala po 1. 1. 2012, kdy na Státní úřad inspekce práce přešla většina kontrolních kompetencí úřadů práce, tedy i ustanovení týkajících se zprostředkování zaměstnání prostřednictvím agentur práce.

Předmět kontrol na úseku agenturního zaměstnávání obsahoval v roce 2013 nejen základní rozsah zaměřený na vznik, změny a skončení pracovního poměru, vedení evidence pracovní doby, odměňování, náhrady mzdy, BOZP, ochranu osobních práv zaměstnanců, rovné zacházení, ale také kontrolu povinného pojištění proti úpadku, dodržování podmínek povolení ke zprostředkování zaměstnání a zákazu přidělování cizinců a osob se zdravotním postižením k uživateli. V roce 2014 se budou inspektoři zaměřovat také na vedení evidence volných míst a osob umístěných agenturami práce a informování Generálního ředitelství Úřadu práce ČR (dále „GRŮP ČR“) o těchto údajích v termínu do 31. 1. běžného roku za rok předchozí. Na žádost orgánů inspekce práce zemí Evropské unie jsou soustavně prováděny kontroly v souvislosti s vysíláním pracovníků v rámci poskytování služeb.

V roce 2013 provedly oblastní inspektoráty práce v rámci stanoveného hlavního úkolu celkem 224 kontrol, z toho 149 kontrol agentur práce a 75 kontrol jejich uživatelů. U agentur práce prokázalo 84 kontrol porušení pracovních předpisů s celkovým počtem 237 nedostatků, u uživatelů to bylo 33 kontrol a 56 nedostatků. Agenturám práce bylo uloženo celkem 15 pokut ve výši 1 453 000,- Kč, uživatelům 4 pokuty ve výši 250 000,- Kč.

Nejvyšší pokuta byla agentuře práce uložena ve výši 920 000,- Kč za to, že neměla sjednáno pojištění proti úpadku, dohoda mezi agenturou práce a uživatelem ani písemný pokyn zaměstnanci neobsahovaly informaci o pracovních a mzdových podmínkách srovnatelného zaměstnance, zaměstnanec agentury měl horší mzdové podmínky, nebyly mu poskytnuty zákonné příplatky ke mzdě ani náhrada mzdy při překážkách v práci, dohoda o pracovní činnosti nebyla uzavřena písemně, zaměstnanec pracující v noci nebyl 1x ročně vyšetřen lékařem atd.

Přes opakovaná porušování pracovních předpisů na úseku agenturního zaměstnávání lze konstatovat i pozitivní skutečnosti. Orgány inspekce práce ve spolupráci s úřady práce a asociacemi agentur práce provádějí osvětu formou účasti na společných seminářích, školeních a besedách. Další formou osvěty představují odborné články publikované v tisku a in-

formace poskytované na internetu. Rovněž jsme zaznamenali odpovědnější přístup řady uživatelů při výběru agentur práce, aby nebyla rozhodující jen cena nabízená agenturou za její služby, ale i dodržování pracovních předpisů ze strany agentury.

V důsledku ekonomické krize a zpřísnění legislativy klesal postupně od roku 2008 počet agentur práce ze zhruba 2 500 na nynějších necelých 1 600. Části agentur práce bylo odebráno povolení ke zprostředkování zaměstnání pro opakované neplnění informační povinnosti vůči GRŮP ČR, část si jich znovu o povolení nepožádala. Státní úřad inspekce práce oznamuje GRŮP ČR případy těch agentur práce, kterým byla udělena pokuta za porušení ustanovení § 308 a 309 zákóníku práce, což může být také důvodem k odebrání povolení.

Ing. Jana Bělíková,
inspektorka odboru pracovních vztahů a podmínek
Státní úřad inspekce práce

Zkušenosti oblastního inspektorátu práce s bioplynovými stanicemi

Bioplynové stanice (dále „BPS“), které vznikly v České republice, jsou zařízení na výrobu bioplynu a následně elektrické energie. Prvotním produktem je získání plynu jako pohonné látky pro kogenerační motor.

Vyrobený plyn je nedýchatečný a ve směsi se vzduchem výbušný. Při uvedení stanice do provozu se většina zařízení (např. fermentor, dofermentor, plynovej, potrubí apod.) zaplaví plynem a ve směsi se vzduchem, která může vzniknout např. únikem bioplynu z netěsnosti určité části zařízení, otevřením určitého uzávěru části zařízení s bioplynem apod., může dojít při iniciaci k výbuchu.

Bioplynovou stanicí se dostává, většinou zemědělcům, potenciálně nebezpečné zařízení, se kterým nemají žádné nebo velmi malé zkušenosti. Normální provoz stanice řídí počítač a provoz je automatický. Při uvádění stanice do zkušebního provozu, který zpravidla kontroluje dodavatel BPS, řídí obsluha této stanice její provoz ručním ovládním s minimálními znalostmi záludností technologie stanice.

Již v několika případech bylo zjištěno, že ke kontrolní prohlídce k uvedení BPS do zkušebního provozu nebyli přizváni zástupci oblastního inspektorátu práce (dále „OIP“), ani zástupci Technické inspekce ČR (dále „TIČR“). Technická dokumentace týkající se provozu BPS i dokumentace na ochranu před nebezpečím výbuchu jsou obsahově na velmi

slabé úrovni. Uvedené základní dokumenty a posouzení působení vnějších vlivů na zařízení si navzájem neodpovídají. Není stanovena osobní odpovědnost na jednotlivých stupních, znalosti obsluhy jsou slabé, neboť je jim sdělováno, že vše řídí počítač. Určitá nebezpečí očekávají inspektoři OIP též při opravách a údržbě, kdy pracovníci vstupují do zón s nebezpečím výbuchu, popř. v nich i pracují.

Ve stavební a technologické části BPS se vyskytují vyhrazená technická zařízení, tj. zařízení se zvýšenou mírou ohrožení zdraví a bezpečnosti osob a majetku podléhající státnímu odbornému dozoru podle zákona č. 174/1968 Sb., v platném znění, – zejména vyhrazená plynová zařízení a vyhrazená elektrická zařízení, pro která platí určité zvláštní požadavky k zajištění jejich bezpečnosti a ke kterým vydává odborné a závazné stanovisko právě TIČR.

Písemná dokumentace o ochraně před výbuchem, též k prokazování přijetí preventivních a ochranných opatření a zřízení pracoviště včetně technického vybavení, by měla být vypracována již před zahájením výkonu práce na pracovišti s prostředím s nebezpečím výbuchu.

Nedostatky při uvádění zařízení do provozu, které inspektoři OIP zjišťují nejčastěji:

- nedostatečné nebo neodborné posouzení nebezpečí výbuchu,
- možná různá posouzení nebezpečí výbuchu různými zpracovateli,
- nedostatečné zohlednění požadavků na dílčí instalovaná zařízení,
- nekoordinovanost činností různých dílčích dodavatelů,
- nezajištění posouzení vyhrazených technických zařízení od TIČR,
- povolení zkušebního provozu stavebním úřadem bez potřebných náležitostí,
- nedostatečné řešení rizik spojených s najížděním provozu BPS bez automatiky,
- nedostatečná dokumentace o ochraně před výbuchem,
- nedostatečné odborné znalosti obsluhy zařízení.

Jaromír Drda, Ing. Jan Šobora, inspektoři
Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen. Celý článek je k dispozici na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

PRŮBĚŽNÝ INFORMAČNÍ
SERVIS Z OBLASTI BOZP
www.bozpinfo.cz

Závady v oblasti BOZP zjišťované ve stavebnictví

Úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví na staveništích je závislá na mnoha proměnlivých faktorech, počínajíc kvalitou zpracování projektové dokumentace, přes časový fond poskytnutý investorem pro realizační fázi, ochotou investovat do bezpečnosti a ochrany zdraví a končíc odbornými předpoklady jak pracovníků samotných, tak vedoucích zaměstnanců a osob s odbornou způsobilostí stanovujících pracovní a technologické postupy. Málokterá stavba v České republice je schopna disponovat všemi výše uvedenými faktory, a tak se nezřídky stává, že na staveništích panuje stav letargie a chaosu zároveň.

Velký díl viny na tomto stavu nese chybné chápání smyslu předávání staveniště a vymezených pracovišť ve smyslu § 2 odst. 1, 2, 3 nařízení vlády č. 591/2006 Sb., zapříčiňující nesmyslné delegace odpovědnosti za zajištění určitých úkolů v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, především uspořádání staveniště v souladu s dotčenými právními předpisy (nařízení vlády č. 101/2005 Sb., vyhláška č. 268/2009 Sb., příloha č. 1 nařízení vlády č. 591/2006 Sb.)

a s plánem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Nezřídky tak dochází k jevu, kdy poslední článek v dodavatelském řetězci, avšak první článek, který fyzicky dílčí část stavebního díla zhotovuje, má předané staveniště o rozloze několika tisíc metrů čtverečních. Často se tímto článkem stane i podnikající fyzická osoba, na jejíchž bedrech poté leží zajištění staveniště a jeho uspořádání. Jelikož si však každý subjekt na staveništi chce splnit v bezpečnosti alespoň něco, končí situace tak, že některé povinnosti plní každý a vlastně nikdo a některé povinnosti (především ty důležité) vůbec nikdo.

Chronologicky první chybou je předávání staveniště namísto vymezeného pracoviště od prvního zhotovitele stavby. Paradoxně se většinou jedná o velké stavební společnosti, které by měly mít lepší předpoklady i schopnosti pro plnění svých povinností. Podmínky v českém stavebnictví jsou však takové, že tzv. hlavní nebo generální zhotovitel stavby fyzicky stavbu nezhotovuje, na staveništi má maximálně zaměstnance v pozici stavbyvedoucích a mnohdy i tito jsou OSVČ.

Další chybou je předávání a přebírání vymezených pracovišť v nebezpečném stavu, kdy již existující nedostatek v bezpečnosti vytvořený nebo trpěný předávajícím je přenesen na přebírajícího bez uvedení nedostatku v předávacím protokolu nebo jiném zápisu. S tím je následně spjata skutečnost, že jsou práce přebírajícím zahájeny, aniž by bylo pracoviště náležitě zajištěno a vybaveno ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 věty druhé zákona č. 309/2006 Sb.

Nejčastější chybou je několikanásobné předávání stejných pracovišť nebo pracovišť bez jejich vymezení (prostorového nebo věcného).

Chronologicky poslední chybou je nevrácení převzatého pracoviště zpět po skončení prací (z důvodu přehledu o situaci na stavbě a zároveň i z důvodu zpětného odevzdání přijatého věcného břemene). Další možností je vymezení časové lhůty, dokdy je pracoviště předáno.

Ing. Lukáš Petik, inspektor
Oblastní inspektorát práce
pro Moravskoslezský kraj
a Olomoucký kraj

Změny v nahlížení na nelegální práci cizinců

Evropské státy v posledních letech zaznamenávají v důsledku změn politické i ekonomické situace výrazné trendy v přílivu zahraniční pracovní síly. Nelegální zaměstnanost cizinců je fenoménem každé ekonomiky, která umožní využití zahraniční pracovní síly. Míra rozšíření takového nežádoucího jevu závisí předně na aktuální situaci na trhu práce a rovněž na charakteru pracovní síly a její kvalifikaci.

Flexibilita zaměstnavatelů ve využití zahraniční pracovní síly se od 80. let významně měnila. Poptávka po nekvalifikované levné pracovní síle na pozice s nevhodnými pracovními podmínkami a nízkou odměnou se postupně mění na zájem o vysoce kvalifikované odborné profese, které zvyšují konkurenceschopnost ekonomik rozvinutých zemí.

Nedílnou součástí ekonomických změn jsou i navazující legislativní kroky. Původní zákon o zaměstnanosti č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, již reagoval na skutečnost, že je nutné upravit legální práci cizinců, avšak absolutním způsobem upřednostňoval české občany před cizinci. Právní úprava, která platila až do září 2004, uváděla zahraniční zaměstnance do neřešitelných situací, kdy bez povolení k pobytu nebylo možné získat povolení k zaměstnání, avšak některá prodloužení povolení k pobytu vyžadovala platné povolení k zaměstnání.

Nový zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. již zakotvil povinnost žádat o povolení k zaměstnání i pro zaměstnavatele. Právní úprava zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí se však týká podle tohoto zákona pouze občanů, kteří nejsou občany České republiky nebo jakéhokoliv členského státu Evropské unie.

Další zásadní změny přinesl zejména rok 2012. Došlo ke zpřesnění definice nelegální práce, ke zvýšení sankcí za výkon nelegální práce. Kontrolní kompetence v této oblasti přešly z úřadů práce na Státní úřad inspekce práce a jednotlivé oblastní inspektoráty práce. Rovněž bylo agenturám práce znemožněno dočasně přidělovat k uživatelům cizince z tzv. „třetích zemí“.

V současné době jsou podmínky vstupu a zaměstnávání cizinců upraveny zejména zákonem o pobytu cizinců, zákonem o zaměstnanosti, zákoníkem práce, ale i předpisy mzdovými a předpisy o všeobecném zdravotním pojištění a sociálním zabezpečení.

Kromě pokut za nelegální zaměstnávání zaměstnavatelům hrozí i ztráta veřejných zakázek, příspěvků na zaměstnávání osob zdravotně postižených a může jim být uložena povinnost zaplatit za nelegálně zaměstnaného cizince i dlužné odvody do státního rozpočtu.

Migrační procesy představují dlouhodobý aspekt života evropské společnosti. Z tohoto pohledu je třeba věnovat velkou pozornost formulaci efektivních integračních politik, které budou minimalizovat ekonomické a sociální dopady jak na ekonomiku, tak na samotné migranty.

Ing. Eva Štěpánková,
vedoucí útvaru kontroly nelegálního zaměstnávání
Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj
a Pardubický kraj

Připravovaná veletržní setkání a doprovodné akce v roce 2014

Dovolujeme si Vás pozvat do společného výstavního stánku, ve kterém budou zástupci odborných státních i nestátních institucí připraveni poskytnout informace a poradenství v celém spektru oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně nabídky odborných publikací, výukových programů, vzdělávacích aktivit a videoprogramů.

Za účasti zástupců z Ministerstva práce a sociálních věcí, Státního úřadu inspekce práce, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., oblastních inspektorátů práce a dalších partnerů budou veletržní setkání a doprovodné akce probíhat pod patronací a s podporou Evropské agentury pro BOZP v rámci Evropské kampaně BOZP 2014-2015 s názvem „Zdravé pracoviště zvládne i stres“.

	Termín Místo konání
56. Mezinárodní strojírenský veletrh	29. 9. – 3. 10. 2014 Veletrhy Brno
Konference v rámci Evropské kampaně BOZP: Zdravé pracoviště zvládne i stres	29. 9. 2014 Veletrhy Brno

Bližší informace:
www.bozpinfo.cz rubrika Kalendář akcí
hlavickova@vubp-praha.cz
tel.: 221 015 892

SUSO

soutěžní přehlídka stavebních řemesel 18. mezinárodní ročník

Regionální kola a mezinárodní finále za účasti inspektora z oblastního inspektorátu práce.

Místo konání	Termín
REGION PRAHA, STŘEDNÍ A SEVERNÍ ČECHY výstava stavebních materiálů a technologií STAVITEL Výstaviště Lysá nad Labem	21.–22. 2. 2014
REGION SEVERNÍ MORAVA výstava Střechy a stavba Výstaviště Černá Louka, Ostrava	28. 2. – 1. 3. 2014
REGION VÝCHODNÍ ČECHY A JIŽNÍ MORAVA veletrh STAVBA A ZAHRADA 2014 Výstaviště ALDIS Hradec Králové	21.–22. 3. 2014
REGION JIŽNÍ A ZÁPADNÍ ČECHY výstava Hobby Výstaviště České Budějovice	16.–17. 5. 2014
FINÁLE 18. ROČNÍKU 25. ročník mezinárodního stavebního veletrhu FOR ARCH 2014 PVA Letňany, Praha	16.–19. 9. 2014

Zkušenosti při prověřování programu „Bezpečný podnik“

V roce 2013 provedl Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě (dále jen „OIP Ostrava“) kontroly systému řízení BOZP v rámci požadavků programu „Bezpečný podnik“:

- ve 4 organizacích spadajících do působnosti OIP Ostrava, a to:
  - SLEZSKÉ STAVBY OPAVA s. r. o.,
  - Elektrárna Dětmorovice, a. s.,
  - KOMAS, spol. s. r. o.,
  - Hyundai Motor Manufacturing Czech, s. r. o.
- ve 2 organizacích spadajících do působnosti jiných oblastních inspektorátů práce, a to:
  - ČEZ, a. s., organizační jednotka Teplárna Vítkovice, organizační jednotka Vodní elektrárny, Štěchovice – provoz Elektrárna Dlouhé Stráně,
  - ČEZ Distribuční služby, s. r. o., provozovna Ostrava, oddělení Sítě Ostrava, odbor diagnostika, oddělení Sítě Frýdek-Místek.

Výše uvedené kontroly byly provedeny dle požadavků programu „Bezpečný podnik“ a seznamu kontrolních otázek vydaných v roce 2009. Seznam kontrolních otázek se na základě poznatků z kontrol systému řízení BOZP v roce 2013 upravoval a v roce 2014 by měl nabýt účinnosti nový seznam kontrolních otázek.

Poznátky inspektorů z realizace programu „Bezpečný podnik“

Také v roce 2013 se osvědčil postup OIP Ostrava uplatňovaný v minulých letech v organizacích, které se nově připravovaly zavést systém řízení BOZP v rámci požadavků programu „Bezpečný podnik“. Tento postup zahrnuje zejména poskytování konkrétní poradenské činnosti, přednášek a konzultací, přičemž je toto zabezpečováno inspektory s příslušnou odborností.

Garant programu „Bezpečný podnik“ z OIP Ostrava v roce 2013 poskytoval na základě předběžného zájmu o získání titulu „Bezpečný podnik“ informativní konzultace s cílem přiblížit problematiku uvedeného programu vrcholovému managementu organizací a zdůraznit nezastupitelnou roli managementu při realizaci těchto požadavků. Výsledkem této konzultační a poradenské činnosti je, že organizace provádějí vnitřní audit odpovědně a při provádění kontrol ze strany OIP Ostrava se neobjevují závady a neshody takového charakteru, které by neumožnily vydat kladné doporučení Státnímu úřadu inspekce práce vydat osvědčení „Bezpečný podnik“.

Při kontrolách systému řízení BOZP v rámci požadavků programu „Bezpečný podnik“ bývá zjišťováno, že na

politiku BOZP, kterou organizace přijaly, nenavazují cíle, nejsou stanoveny cílové hodnoty a měřitelné ukazatele úrovně BOZP. Do programu řízení BOZP k dosažení stanovených cílů organizace nezahrnují investice, např. nákupy nových strojů, zařízení, modernizace objektů, které rovněž snižují nebo odstraňují rizika vznikající při pracovní činnosti zaměstnanců a snižují úrazovost, neboť tyto investice firmy chápou jen z hlediska zvyšování produktivity práce. Dále programy organizací nezahrnují prostředky a zdroje pro splnění stanovených cílů a cílových hodnot, a proto může dojít k tomu, že cíle z důvodů nedostatků finančních prostředků nejsou dosaženy.

Dále při kontrolách bývá zjišťováno, že organizace, které zaměstnávají velký počet zaměstnanců a mají v systému řízení vytvořené útvary nebo odbory (např. odbor BOZP, hygieny, požární ochrany, nákupu apod.), mají zpracovány vnitřní směrnice, které nejsou vzájemně provázány, jsou zpracovány pouze dle požadavků jednotlivých odborností a nemají návaznosti na jiné útvary nebo odbory. Například odbor nákupu na základě požadavku výroby objedná u dodavatele nebezpečné chemické látky nebo směsi (dále jen „NCHLaS“) včetně bezpečnostního listu (dále jen „BL“) a předá BL odboru hygieny, který zajistí splnění požadavků hygienických předpisů. Ve vnitřních směrnících ale není stanoveno, že tento BL a další informace (způsob nakládání s NCHLaS) musí být předány odboru BOZP, aby tento mohl vyhledat rizika, zhodnotit je a přijmout opatření k jejich odstranění. Dále není stanoveno, že tento BL musí být předán odboru požární ochrany k zajištění opatření proti vzniku požáru.

Při kontrolách systému řízení BOZP v rámci požadavků programu „Bezpečný podnik“ bylo také zjištěno, že organizace pro činnosti s NCHLaS mají vyhledána a vyhodnocena rizika, přijata opatření k jejich odstranění. Avšak v okamžiku, kdy z těchto NCHLaS vznikne odpad, který má také nebezpečné vlastnosti, již organizace nemají pro činnosti s odpadem vyhledána ani vyhodnocena rizika, ani přijata opatření k jejich odstranění.

Závěrem lze konstatovat, že u organizací, které mají zavedený systém řízení BOZP, se zvýšila úroveň BOZP a snížila úrazovost.

Ing. Oldřich Sněhota, inspektor,
garant programu „Bezpečný podnik“

Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj
a Olomoucký kraj